

U POTRAZI ZA IDENTITETOM KATEHEZE DANAS*

JOSÉ MARÍA PÉREZ NAVARRO

Instituto de Ciencias religiosas y catequéticas »San Pío X«
C/Marqués de Mondéjar, 32, 28028 Madrid
Španjolska

Primljeno:
11. 10. 2005.

Pregledni
članak

UDK
268

Sažetak

Podsjećajući na nekoliko postojećih definicija kateheze, autor, svjestan sveprisutne krize i kriznih stanja u svijetu u kojemu živimo, postavlja pitanje nije li danas i kateheza u krizi. Vraćajući se na izvore, autor proučava biblijski tekst iz 18. poglavlja Knjige Postanka u kojemu se opisuje Abrahamov susret s trojicom ljudi kraj hrasta Mamre. Nakon tog susreta Abraham doživljava iskustvo neplodnosti, bojazan i uočavanje promjena. Kao što je kod Abrahama i Sare nakon tog susreta došlo do promjena, tako je i suvremena Crkva pozvana na promjenu. U tu svrhu autor poziva na obnovu i promjenu Crkve i kateheze, sročivši svoja zapažanja u nekoliko jasnih prijedloga. Za njihovo ostvarenje valja iskreno računati s Bogom i napustiti svaki pesimizam. Čvrst poticaj autor nalazi i u Bibliji koristeći konkretne primjere za optimistično njegovanje i razvoj kateheze u svijetu koji je u krizi.

Ključne riječi: identitet kateheze, kriza kateheze

1. UVOD. SVE JE U KRIZI. KATEHEZA TAKOĐER?

Možda je naslov ovoga članka pretjerano smion. Već postoji dovoljan broj definicija kateheze koje savršeno omeđuju i identificiraju taj pojam. Podsjećam na tri takve definicije:

- Sinoda o katehezi 1977: Kateheza je djelatnost koja se »sastoji u sistematskom i postupnom odgoju vjere, koji je povezan s trajnim procesom dozrijevanja te vjere«¹.
- Dvadeset godina kasnije, Opći direktorij za katehezu definirat će katehezu sljedećim riječima: »Kateheza je cjelovita i sustavna formacija vjere.«²
- U najnovije vrijeme profesor Alberich u svojoj knjizi *Kateheza danas* kaže ka-

ko je kateheza »svaki oblik crkvenog služenja riječi Božjoj usmjerenog prema dozrijevanju kršćanske vjere osoba i zajednica«³.

Formacija, odgoj, proces, dozrijevanje, zajednica, osobe, crkveno služenje, Božja riječ: to su ključne riječi u svim tim definicijama. Sve se te riječi mijenjaju, izmjenjuju, nalaze se u... krizi. Jean-Louis Souletie

* Naslov izvornika: *A la búsqueda de la identidad de la catequesis hoy*, u: »Sinite« 46(2005)138, 141-155.

1 *Poruka Sinode Božjem narodu*, br. 1. Usp. hrvatski prijevod u: »Obnovljeni život« 33(1978)3, 251-261, ovdje str. 251.

2 KONGREGACIJA ZA KLER, *Opći direktorij za katehezu*, Kršćanska sadašnjost – Nacionalni katehetski ured HBK, Zagreb 2000, str. 60, br. 67.

3 E. ALBERICH, *Kateheza danas*, Katchetski salezijanski centar, Zagreb 2002, str. 80.

napisao je prije dvije godine sjajnu knjigu izazovna naslova: *Kriza, prigoda za vjeru*, u kojoj govori i o krizi kao činjenici. Sve je u pitanju. On govori i o »svekrizi ili o potpunju krizi«. »Kriza je pojava koja se proširila na sva područja ljudskoga postojanja, sve do toga da jednostavno označava naše postojanje modernih bića.«⁴

U krizi su metafizika, kultura, religiozno, ekonomija, ekologija. U krizi su obitelj, društvene institucije drugih vremena. Propao je dobar dio mitova razuma, znanosti, napretka.

Prije spomenuti identifikacijski elementi kateheze također su u krizi. I kateheza, budući da ne može biti drugačija, također je u krizi.

Ta svijest o potrebi za promjenom kateheze, o tome da kateheza treba biti drugačija, da tradicionalno više ne odgovara novim naslovniciima i više za njih ne funkcionira, prisutna je u razmišljanju velikih kateheza Zapadne Europe (posebice u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji).

Navodimo dva primjera koji pokazuju kako je to vrlo aktualna tema u sadašnjem katehetskom razmišljanju:

- Časopis *Catequética* od mjeseca rujna 2003. predstavlja niz monografskih studija, okruglih stolova, s upadljivim naslovima: »Je li današnja kateheza uporabljiva?« (rujan-listopad 2003); »Kriza u katehezi i nova paradigma« (studen-prosinac 2003); »Prekinuto religiozno prenošenje« (ožujak-travanj 2004); »Nova paradigma kateheze« (svibanj-lipanj 2004).
- Na međunarodnoj razini, pariški Viši pastoralni i katehetski institut organizirao je od 12. do 15. veljače 2003. kolokvij na temu: »Kateheza koja se mijenja«⁵. Na kojemu je sudjelovalo oko 400 katehetskih stručnjaka iz cijelog svijeta.

Ovim tvrdnjama moglo bi se nadodati bezbroj knjiga i članaka o temi krize u prenošenju vjere u našem zapadnoeuropskom društvu.

Temeljni cilj ovog mog članka jest ukratko prosuditi kamo ide današnja kateheza u sadašnjoj situaciji promjene. Jedan model kateheze (jednako kao i model Crkve, religioznoga života, pastoralna...) umire, a zasjenjuje ga novi model, za koji još ne znamo kamo će nas odvesti. Kateheza je odlučujući element u budućnosti Crkve. Ukoliko se mlađim naraštajima ne prenese vjera, kraj je blizu. Kriza kateheze potkopava temelje naših zapadnih crkava.

Poslužiti ću se jednim biblijskim tekstom koji nam može pomoći da bolje razumijemo daljnji tok mog izlaganja. Riječ je o izvješću u Knjizi Postanka, 18. poglavlje. Abraham, koji je sjedio na ulazu u šator kraj hrasta Mamre, ugledao je trojicu ljudi koje je Bog poslao. Počevši od 9. retka uspostavlja se sljedeći razgovor:

»Zapitaju ga:

– *Gdje ti je žena Sara?*

Odgovori:

– *Eno je pod šatorom.*

Onda on reče:

– *Vratit ću se k tebi kad isteče vrijeme trudnoće; a tvoja žena Sara imat će sina.*

Iza njega, na ulazu u šator, Sara je prisluškivala. (Abraham i Sara bijahu u odmakloj dobi, ostarjeli. U Sare bijaše prestalo što biva u žena.) Zato se u sebi Sara smijala i govorila:

– »Pošto sam uvenula, sad da spoznam nasladu? A još mi je i gospodar star!«

Onda Gospodin upita Abrahama:

– *A zašto se Sara smijala i govorila: 'Kako ću rod roditi ja starica?'*

⁴ J. L. SOULETIE, *La crise, une chance pour la foi*, L'Atelier, Pariz 2002, str. 45.

⁵ Zbornik Kolokvija objavljen je u brojevima 172 i 173 časopisa *Catéchèse*.

Zar je Bogu išta nemoguće? Navratit ću se k tebi kad isteče vrijeme trudnoće: Sara će imati sina.

Sara se napravi nevještom govoreći:

– *Nisam se smijala.*

Ali on reče:

– *Jesi, smijala si se!*«

2. ISKUSTVO NEPLODNOSTI

(Abraham i Sara bijahu u odmakloj dobi, ostarjeli. U Sare bijaše prestalo što biva u žena.) (Post 18,10b-11)

»U Sare bijaše prestalo što biva u žena.« Pošavši od te činjenice, par se ne može nadati u pogledu plodnosti. Više nema mogućnost roditi novu djecu. Vjerovati da se više ne može roditi, da se ne može dati život, da smo već stari a da bismo mogli dati svježije plodove, nije li to situacija koja postoji u priličnom broju crkvenih zajednica u zapadnom svijetu?

Opisat ćemo neke vidove onoga što se ovih trenutaka događa u našoj zemlji i u raznim zemljama Zapadne Europe.

Od šezdesetih godina dvadesetoga stoljeća pastoralno djelovanje Crkve nailazi na sve veće poteškoće u predavanju i prenošenju vjere novim naraštajima.

- Ne uspijevamo prenijeti kršćanstvo ni krštenicima niti novim naraštajima koji su se pojavili u obiteljima i kršćanskim zajednicama koje prolaze kroz našu katehezu uvođenja u kršćanstvo. Ako i prenosimo kršćanstvo, ono je slabe kakvoće. »Prvi i temeljni problem odnosi se na nas kršćane i na našu vjeru: Dokle smo 'kršćani', tj. dokle vjerujemo u Isusa Krista koji je prisutan među nama i za nas? Naš najozbiljniji misijski problem ne odnosi se poglavito na kršćane i na nekrštene; i samim kršćanima valja pomoći da više vjeruju u Gospodina Isusa. U današnjoj Europi prvenstvena za-

daća nije toliko 'krštavati obraćenike' koliko 'obratiti krštenike'.« (D. Tetamanzi na Sinodi o Europi, 1999)

- Crkva drži da su očevi prvi posrednici u prenošenju vjere. Postoji mnogo šira skupina očeva koji pripadaju toj dobnoj skupini koji svojoj djeci ne kažu ništa o vjeri.
- Opadanje broja i starenje kateheta. U nekim župama vrlo je teško susresti katehete, a katehezu, kao i veći dio odgojnih službi, prihvatile su žene.
- S djecom je sve teže raditi i sve su nepažljivija. Katehete čine ono što mogu, neki ostvaruju više odgoj negoli katehezu. Pripravna kateheza na sakramente (jer druga pratički ne postoji) ubraja se u posljednje brige. Mnogo su važniji nogomet, tečaj engleskoga, »play station«, računalo...
- Govor katehetskog priopćavanja i dalje je neriješeno pitanje. Kateheza često ne uspijeva našim suvremenicima uvjerljivo i značajno predstaviti kršćansku poruku.
- Religiozno se svodi na vrlo ograničeno područje. Vjersko iskustvo ostaje ograničeno na prostor unutar crkve. Područje praktikanata sve je više manjina i velikim ga dijelom čine osobe odmakle dobi, koje prenose sliku »završne« religije koja ne pripada našem vremenu.

3. BOJIMO SE

(Ali Sara, koja se bojala, zaniijeka: Nisam se smijala.) (Post 18,15)

- Ta situacija u nama izaziva strah ili barem nelagodu. Neki teolozi i mislioci daju nedostaju zabrinjavajuće i alarmantne dijagnoze. Govore o dubokoj krizi, o »istinskoj katastrofi«, o »krizi Boga«. Služe se slikama zime, uništenja,

iščeznuća. Postoji izraz koji izaziva veliko odobravanje: Europa je nakon toliko stoljeća umorna od kršćanstva, nalazimo se u poslijekršćanskom dobu. Neki se pitaju nismo li mi posljednji kršćani.⁶ Neki teolozi, rijetki, su optimističniji: »U naše se dane počelo postavljati pitanje skoroga kraja religije. Vrlo lako mogu ostati drevne religije, kao što se događa u Sjedinjenim Američkim Državama. Ako jednoga dana i nestanu, mnogi sociolozi koji ne vjeruju smatraju kako će to biti loša vijest, jer će na njihovu mjestu nastati degradirani oblici religioznoga koji su mnogo opasniji.«⁷

- U situaciji u kojoj se nalazimo čovjek može biti zabrinut za pretjerane reakcije koje demoniziraju svijet videći posvuda znakove propadanja, okrivljujući kršćanske zajednice i proglašavajući ih odgovornima za teške trenutke koje proživljava vjera na Zapadu.
- Međutim, u našoj je Crkvi i u načinu gledanja na katehezu mnogo češći strah da je za nas mnogo bolje i manje opasno nastaviti raditi ono što se »oduvijek« radilo. Na konkretnom području kateheze to znači da se ne ide dalje od malih prilagodbi i dodataka koji u biti nastavljaju tradicionalni stil »kršćanstva« koji smo naslijedili iz prošlog razdoblja. Nastavljamo držati katehezu kako se to oduvijek činilo (prvopričesnička kateheza, krizmanička kateheza, predbračna kateheza...) govoreći: »Neće im naškoditi«, »Nešto će im ostati«..., a često ponavljamo i ono: »Činimo što smo uvijek činili, ne brinimo se za udaljavanje mladih: već će se oni promijeniti!«

Juan Martín Velasco, u svom djelu *Prenošenje vjere u suvremenom društvu*, napominje:

»Već dva ili tri desetljeća tvrdimo kako je došlo vrijeme evangelizacije, 'nove evangelizacije', ali sve ostaje na mnogim riječima i razgovorima, a evangelizacija ne napreduje, jer smo nesposobni da Crkvu i same sebe dovedemo u stanje evangelizacije.«⁸

4. JEDAN SVIJET, JEDNA CRKVA I JEDNA KATEHEZA ODLAZE. JEDAN SVIJET, JEDNA CRKVA I JEDNA KATEHEZA DOLAZE

(Sara se u sebi smijala i govorila: »Pošto sam uvenula, sad da spoznam nasladu? A još mi je i gospodar star!«) (Post 18,12)

- *Od naslijedene kateheze prema predloženoj katehezi*

Govorimo o krizi prenošenja vjere želeći time reći da se vjera ne prenosi automatski, obiteljskom ili kulturnom tradicijom. Vjera se prenosi slobodnom i osobnom odlukom subjekta, u svijetu koji je nepromjenjivo pluralan. Ono što je važno jest svijest naših suvremenika o religioznim pitanjima, tj. o tome da se mogu slobodno odlučiti, svatko na svoj način i u svoje vrijeme, bez institucionalnih i dogmatskih pritisaka.

»Ta situacija je korisna. Prije ti nije preostajalo ništa drugo nego da budeš kršćanin i katolik: to si doživljavao u obitelji, na slavljinama, ljeti, to su ti govorili baka, susjeda, škola... Bila je to jednostavno zaraza. Sada više nema zaraze. Tko stvarno želi biti kršćanin i katolik mnogo je autentičniji«.
(Asun Vitores, kateheta)

⁶ U tom je smislu veliki teolog J. M. Tillard napisao jednu od svojih posljednjih knjiga *Jesmo li mi posljednji kršćani?*.

⁷ L. GONZÁLEZ-CARVAJAL, »Situación de la fe y de su transmisión ante la instauración del catecumenado«, u: »Sinite« 44(2003)133, str. 203.

⁸ J. MARTÍN VELASCO, *La transmisión de la fe en la sociedad contemporánea*, Sal Terrae, Santander 2002, str. 19.

- *Od »shvatljive« kateheze do kateheze koja je »shvatljiva i poželjna«*

Tijekom mnogih godina, od Trident-skog sabora, katehetska formacija usredotočila se na sažetak vjere zvan katekizam. Posljednjih godina Crkva ustrajno podsjeća na važnost *Katekizma Katoličke crkve*. Naravno, ne valja odbaciti doktrinarnu formaciju, ali na aktualnoj »religioznoj tržnici« naša poruka treba biti ne samo shvatljiva nego i poželjna. Jedna od najvećih poteškoća u trenutku prenošenja vjere bila su pogrešna, a ujedno i iskrivljena, predstavljanja kršćanske poruke. González-Carvajal, u svom nedavnom članku koji smo već spomenuli (usp. bilj. 7), jednom od njegovih dijelova daje naslov »Vjera, predmet prenošenja, mora biti 'zavodnička'« i analizira tri vida koja su nanijela mnogo štete: promatranje Boga, moral i otkupljenje. »Pastoral straha«, koji je funkcionirao mnogo godina, više nema budućnosti.

- *Od kateheze usredotočene na učenje nepromjenjivih spoznaja do kateheze koja se više usredotočuje na iskustvo osoba*

Ponovno u katehezi otkriti pedagogiju događaja: »Dodi i vidjet ćeš«, dijaloga i hoda gdje se razmišljanje i razabiranje žive nakon što se doživjelo određeno iskustvo, proslavio neki događaj ili ostvario neki projekt. Kao što se to dogodilo u prva vremena, uz vjeru se više pristaje kada kršćanin svjedoči, pripovijedajući svoje iskustvo umjesto da govori što treba vjerovati. Moramo relativizirati kognitivnu sastavnicu (ne devalvirajući je) kako bismo dali posebno vrijedno mjesto slikama subjekta i biografskoj logici.

Govori se o katehezi kao o radionici iskustva, kao o bliskom i toplom ozračju u kojemu sudionici uče iskustiti i ostvariti obostrano poimanje kršćanskog identiteta.

- *Od kateheze usredotočene prvenstveno na Katekizam Katoličke crkve do kateheze koja je usredotočenija na radikalnu novost evanđelja*

Mnoge kateheze naših župa često pogrešno usredotočuju sadržaj kateheze na Katekizam Katoličke crkve. Ovo nije trenutak za vrednovanje toga pomagala, koje Opći direktorij za katehezu smatra »uporišnim tekstom za prenošenje vjere u katehezi i za sastavljanje (redakciju) mjesnih katekizama«.

Očito je da u budućnosti Božja riječ mora biti prisutnija u katehezi. Isusova radosna vijest strana je mnogim našim suvremenicima. Neke antropološke kateheze jednostavno su ostale na ljudskom i nisu ostvarile uzlazni put zbog manjka biblijske kateheze. Nakon mnogih desetljeća, zapadna je kultura otkrila da čovjek može biti čovječan bez Boga. Potrebno nam je više kerigmatično nego antropološko usmjerenje.

- *Od kateheze koja promiče velike ustanove i velike brojeve do kateheze u kojoj se radi na dinamici i procesu osobne blizine*

Juan Martín Velasco u prije spomenutoj knjizi podsjeća:

»S obzirom na to priznajem da ne znam kako bih protumačio niti se usuđujem vrednovati mnogobrojne napore koji se čine u Crkvi, koja je već manjinska i vidljivo ostarjela da bi privukla vjernike, i koja koristi svaku prigodu kako bi se potvrdio čin masovnog i konstantnog prisustva – ili pomoću vještog korištenja sredstava javnog priopćavanja ostavio dojam – o snazi za koju se kasnije čini kao da je isparila u dodiru sa svakodnevnim životom. Zaboravljamo izgleda da sjeme ne postoji kako bi ga se izložilo na velikim hrpama nego zato da ga se prospe po poljima svijete

ta te proklija u novim oblicima života u društvu.⁹

U katehetskom izražavanju govori se o prihvaćanju, blizini, praćenju, prisustvu. Spominje se poznavanje i naklonost prema osobama i okolnostima u kojima one žive, naglašava se shvaćanje i milosrđe. Kako ćemo katehizirati polazeći izdaleka i s visine? T. Radcliffe, bivši vrhovni poglavar dominikanaca, u svom je kratkom govoru na Sinodi o Europe rekao:

»Crkva će imati ugled samo budemo li suosjećali s ljudima, budemo li dirnuti njihovim razočaranjima, njihovim pitanjima i dvojbama. Često razgovaramo s ljudima: ženama, siromašnima, iseljenicima, rastavljenima, onima koje su pobacile, zatvorenima, oboljelima od side, homoseksualcima, ovisnicima o drogama. Međutim, naše riječi o Kristu neće biti uvjerljive dok ne posvjedočimo Kristovo iskustvo, ne naučimo njegov jezik i ne prihvatimo njegove darove.«

- *Od kateheze koja »pripravlja« vjerne kršćane individualce do kateheze čiji je najveći izazov stvarati zajednice odrasle u vjeri*

Zajednički izazov je bez sumnje najteži i najnužniji za budućnost kršćanstva i za njegovu vjerodostojnost u zapadnom svijetu. Živimo u individualističkom društvu, gdje svatko gradi i konkretno živi svoju vjeru i svoje vjerovanje. Uspostaviti zajednicu jest nešto što se najviše protivi suvremenom načinu mišljenja. Svi crkveni dokumenti govore o zajedničarskom obilježju naše vjere:

»Bog je htio posvetiti i spasiti ljude ne pojedinačno, bez ikakve međusobne veze, nego je htio od njih učiniti narod koji bi Ga uistinu priznao i vjerno mu služio«, kaže se u *Lumen gentium* 9.

Zajednica je mjesto, cilj i podrijetlo kateheze.

- *Od kateheze koja pripravlja za »sakramente završetka« do kateheze koja poziva na življenje liturgijskih slavlja kao autentičnih mjesta inicijacije*

Zabrinjava sljedeća činjenica: na mnogim mjestima kateheza inicijacije zapravo ne »uvodi« nego, paradoksalno, zaključuje. Jedni završavaju kod »posljednje pričesti«, drugi slavlje sakramenta potvrde drže »sakramentom oprostaja«.

U tom razdoblju, liturgija je sjajna prigoda da bude istinsko mjesto uvođenja u vjeru. Za mnoge kršćane i nekršćane, liturgija je misa. Misa je, ne računajući neke časne iznimke, za mnoge dosadna, uspavljajuća, slabo zanimljiva... Dobro pripravljena i dobro slavljena liturgija je autentična kateheza koja promiče iskustvo Boga. Kako postići da liturgija postane slavlje?

Crkveni dokumenti nam govore o središnjem mjestu euharistije. »Euharistijsko otajstvo je uistinu središte liturgije i kršćanskoga života.« Međutim, središte ne znači sve! Ima onih koji se uvode i ne mogu to potpuno shvatiti te postoji opasnost zasićenosti i napuštanja. Kristova prisutnost nije samo u stvarnoj prisutnosti ili u posveti. Ona je i u Božjoj riječi, u zajednici i u prihvaćanju siromaha.

- *Od kateheze koja poziva na »karitativno djelovanje« do kateheze u kojoj iskustva društvenog kompromisa mogu biti istinska »mjesta uvođenja«*

Tijekom mnogih godina kateheza je sadržavala poglavlje posvećeno kršćaninovo obavezi. Razne kršćanske djelatnosti (posjet bolesnicima, starcima...) upotpunjavale su katehetski program. U određenim skupinama mladih ta su se iskustva uvijek ispuštala zbog »nedostatka pripreme« katehizanaata.

⁹ *Isto*, str. 139.

Danas u našem društvu postoji mnogo zanimljivija pojava: brojni mladi osjećaju se pozvanima da pomažu druge osobe u trećem ili u četvrtom svijetu iz čovjekoljubivih razloga, bez vjerskih ili kršćanskih razloga. Ta iskustva volontarijata mogu se upotrijebiti za potpuno uvođenje u vjeru.

- *Od kateheze za djecu i djetinjaste kateheze do »cjeloživotne«, raznolike i misijske kateheze*

Do ovoga trenutka veliki protagonisti kateheze su bila djeca. U budućnosti, kateheza treba biti otvorena svima. Tako izranja raznolikost kateheze: prema ciljevima, skupinama, dobi, učestalosti, trajanju, mjestima itd.

Kateheza obuhvaća katekumenat odraslih, pripravu na sakrament bolesničkog pomazanja, biblijske skupine, pripravu zaručnika na brak, buđenje vjere u djece i, možda, njihovih roditelja.

Mjesta kateheze promijenit će se u misijski pastoral i bilo će koje mjesto biti dobro za katehiziranje.

- *Od »katoličke« kateheze koja je nezainteresirana za darove drugih kršćana i drugih religija do kateheze koja je pozornu na vlastiti identitet i otvorena za ekumenski dijalog i dijalog s drugim kulturama i religijama*

Valja nadići katehezu isključivosti i neprijateljstva radi stvarnog otvaranja prema iskrenom dijalogu s drugim kršćanima i religijama.

5. ISKRENO RAČUNATI S BOGOM

(Tvoja žena Sara imat će sina.) (Post 18,10)

U prvom dijelu ovoga nagovora podsjetio sam na neke vidove stvarnosti. Činjenice mogu biti grube i možda nas navode

na pesimizam. Kršćanstvo nikad ne može biti pesimistično, uvijek mora zračiti nadom jer su poruka i osoba koje naviještamo stvarno blago.

Mnogi su vidovi ovih posljednjih godina puni nade i dobri su:

- Velik broj vjernika koji se oduševljeno i postojano posvećuju katehezi.
- Nastojanje mnogih svećenika, redovnika, redovnica i laika za ostvarivanje misijske kateheze koja je usredotočena na stvarnost blisku ljudima.
- Povećani broj kršćanskih zajednica oko župa, redovničkih družbi, škola, crkvenih pokreta i skupina.
- Rast broja osoba koje se zanimaju za teološku i biblijsku formaciju.
- Veće produbljivanje u katehetskom razmišljanju što je pridonijelo da mnoge partikularne crkve već imaju odgovarajuće i prikladne pastoralne smjernice.
- Sve veći broj osoba koje se nakon udaljšavanja od zajednice okreću prema vjeri i Crkvi.

Možda spontano više uočavamo negativne nego pozitivne vidove. Htio bih samo reći da se u katehezi i u evangelizaciji uvijek računa s neizvjesnošću budućnosti i s povjerenjem u djelovanje Duha više nego u sredstva i evangelizacijska predviđanja.

Na kraju povijesti, Sara je rodila sina.

6. JEDNOSTAVAN ZAKLJUČAK ILI PREPORUKA IZ STAROG ZAVJETA

Započeo sam govoreći kako tema kateheze zabrinjava. Katehete se pitaju kakva je budućnost kateheze. U vezi s time postoje vrlo različita mišljenja. Časopis *Catequética* ispituje razne stručnjake o budućnosti kateheze. Posebno mi se svidio prilog Dolores Aleixandre, koji ujedno držim

i najprikladnijim za završetak ovog predavanja. Dolores je svoje razmišljanje nasloвила riječima: »Idite po grožđe«.

»Kad Mojsije nije znao kako bi iscrpni, nepovjerljivi i obeshrabljeni narod (bijahu to vremena slična našem vremenu...) potaknuo da krene u obećanu zemlju, pripremio je fantastičnu strategiju: poslao je istraživače u Kanaan koji su se vratili natovareni ogromnim grozdovima svježega i ukusnoga slatkog grožđa.

‘To su plodovi zemlje u koju smo se uputili’, reče Mojsije pokazujući ih Izraelcima.« (usp. Br 13)

Dragocjena je to prispodoba koja nas poziva da odbacimo nezadovoljstvo kojemu smo toliko skloni u vrijeme prosuđivanja sadašnje vjerske krize te da se nastojimo obratiti u katehete-istražitelje: u narod koji uživa u tom ukusnom grožđu koje iz-

rasta na čokotima evandelja, u muškarce i žene koji su zahvalni i sretni jer su primili radosnu vijest o polju u kojemu ona pružaju svoje korijenje, zadovoljni što mogu s drugima podijeliti tu tajnu, taj okus vina koje ispunjava radošću.

Zadovoljstvo se ne može nametnuti niti nasilno predstaviti. Onaj tko ga nudi uči se da se ne razočara pred sustolnicima koji nemaju teka. Njegov vlastiti život, njegova radost, njegova sposobnost za oduševljavanje jedina su sredstva kojima raspolaze kako bi drugima rekao: ‘To je zemlja kojom teče med i mlijeko. Isplati se pretrpjeti nešto i upoznati je’.¹⁰

¹⁰ D. ALEXANDRE, *Catorce opiniones sobre el futuro de la catequesis y el nuevo paradigma. Ir a por uvas*, u: »Catequética« 45(2004), str. 195.